

ΠΡΟΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΕΕ/ΤΚΜ ΓΙΑ ΤΑ ΣΤΕΡΕΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ ΣΤΗ HELECO 2011

Άνοιξη 2010

Με θέμα τη «Διαχείριση και επεξεργασία στερεών αποβλήτων» αναμένεται να πραγματοποιηθεί την Άνοιξη του 2010, στη Θεσσαλονίκη, η προσυνεδριακή εκδήλωση, που θα διοργανώσει το ΤΕΕ/ΤΚΜ, στο πλαίσιο της διεθνούς περιβαλλοντικής έκθεσης και συνεδρίου HELECO 2011. Η διοργάνωση προσυνεδριακών εκδηλώσεων της HELECO, από τα περιφερειακά τμήματα του επιμελητηρίου πανελλαδικά, αποφασίστηκε από τη διοικούσα επιτροπή του κεντρικού ΤΕΕ. Η πρόταση που απέστειλε το ΤΕΕ/ΤΚΜ περιλαμβάνει τα παρακάτω:

Τα θέματα του προσυνεδρίου θα αναπτυχθούν στις εξής ενότητες:

- Πολιτική σχεδιασμού και διαχείρισης στερεών αποβλήτων στην Ελλάδα. Θεσμικές αλλαγές και επικαιροποίηση – αναθεώρηση των περιφερειακών σχεδιασμών. Κοινωνία ανακύκλωσης και μείωσης της παραγωγής στερεών αποβλήτων.

- Διαχείριση στερεών αποβλήτων στο επίπεδο των ΟΤΑ. Κοινά εργαλεία και διαχείριση τεχνολογίας, εκσυγχρονισμός συλλογής, μεταφοράς και ανακύκλωση με διαλογή στη πηγή, Εναλλακτικά ρεύματα και συστήματα ειδικών αποβλήτων. Προσαρμογή των ΟΤΑ στην εποχή των ΧΥΤΑ, διαχείριση ογκωδών και αδρανών αποβλήτων

- Οικονομικά εργαλεία και τιμολογιακή πολιτική
- Εναλλακτικές τεχνολογίες επεξεργασίας στερεών αποβλήτων. Ανάκτηση και αξιοποίηση υλικών και ενέργειας. Σύγκριση ενεργειακών τεχνολογιών διαχείρισης απορριμμάτων

- Διαχείριση επικινδύνων βιομηχανικών αποβλήτων και αποβλήτων από μονάδες υγειονομικής περίθαλψης

Η θεματολογία του προσυνεδρίου του ΤΕΕ/ΤΚΜ επιλέχθηκε με βάση το γεγονός ότι η διαχείριση των απορριμμάτων αποτελεί κρίσιμο τομέα της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας και αναγνωρίζεται ως σημαντικό τμήμα του «δημόσιου χώρου».

Τα απορρίμματα αφορούν και επηρεάζουν τη δημόσια υγεία, το περιβάλλον, την οικονομική παραγωγή και το προϊόν της χώρας, το οικογενειακό εισόδημα, ενώ είναι αρμοδιότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Η μόνη ρεαλιστική πρόταση προκειμένου να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της παραγωγής και διάθεσης των απορριμμάτων είναι η ταχύτερη προσέγγιση στην ολοκληρωμένη διαχείριση. Εδώ και περίπου 20 χρόνια, στην ευρωπαϊκή περιβαλλοντική πολιτική, η διαχείριση στερεών αποβλήτων δεν εξαντλείται στα θέματα της τελικής διάθεσης, και μέσα από ένα ευρύτερο ολιστικό πλαίσιο αποδίδει μεγαλύτερη σημασία στις δράσεις:

- πρόληψη παραγωγής, που αποτελεί τον βασικό και κύριο στόχο,
- μείωση βλαπτικότητας
- ανακύκλωση
- επαναχρησιμοποίηση και ανάκτηση υλικών
- ανάκτηση ενέργειας
- ασφαλής διάθεση των υπολειμμάτων, ως ύστατη και αναπόφευκτη λύση χωρίς προβλήματα για το περιβάλλον.

Ιδιαίτερη βαρύτητα αποκτούν οι προσπάθειες μείωσης και ανακύκλωσης στερεών αποβλήτων, οι οποίες συνεισφέρουν όχι μόνο στην προστασία του περιβάλλοντος αλλά και στην εξοικονόμηση πόρων και ενέργειας.

Σε επίπεδο χώρας, παλεύουμε να ξεπεράσουμε το μεσαίωνα των χωματερών ενώ δεν είναι καθολικά αποδεκτή η ανάγκη υπέρβασης της αδιέξοδης, περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά, ταφής. Δεν έχουν ολοκληρωθεί όλοι οι απαιτούμενοι ΧΥΤΑ ενώ ακόμα λειτουργούν ανεξέλεγκτες χωματερές.

Παράλληλα δεν υλοποιούνται οι περιφερειακοί σχεδιασμοί, δεν έχουν κατασκευαστεί τα σημαντικότερα και ακριβότερα έργα, που είναι αυτά της επεξεργασίας, η ανακύκλωση κάνει ακόμα τα πρώτα της βήματα, και όχι σε όλους τους ΟΤΑ, ενώ δεν υπάρχουν λύσεις για επικίνδυνα στερεά απόβλητα όπως νοσοκομειακά, λυματολάσπες, αδρανή-μπάζα, βιομηχανικά, κλπ. Αντί να επιταχύνονται οι διαδικασίες, διαπιστώνουμε πολλές κοινωνικές συγκρούσεις, κύρια γύρω από θέματα χωροθετήσεων ΧΥΤΑ αλλά και ελλιπέστες υποδομές για την εξυπηρέτηση των ΧΥΤΑ και την ασφαλή λειτουργία τους.

■ «Κλειδί» Ο συνδυασμός τεχνολογιών και μεθόδων διαχείρισης

Ένα σύγχρονο σύστημα διαχείρισης στερεών αποβλήτων πρέπει να είναι **περιβαλλοντικά αποτελεσματικό, οικονομικά εφικτό και κοινωνικά αποδεκτό**. Οι μέθοδοι και οι τεχνολογίες επεξεργασίας δεν αποτελούν από μόνες τους επίλυση του προβλήματος των στερεών αποβλήτων. Σε κάθε σενάριο απαιτείται συνδυασμός περισσοτέρων από μίας τεχνολογιών ή μεθόδων.

Ως απαραίτητα στάδια του βέλτιστου σεναρίου διαχείρισης αστικών στερεών αποβλήτων θεωρούνται η ανακύκλωση συσκευασιών και χαρτιού με διαλογή στη πηγή, η υγειονομική ταφή των υπολειμμάτων και η ανάπτυξη διακριτής «εναλλακτικής» διαχείρισης των ειδικών ρευμάτων αποβλήτων με διαλογή στην πηγή (μπαταρίες, ηλεκτρικές – ηλεκτρονικές συσκευές, ορυκτέλαια-λάδια, αδρανή, νοσοκομειακά, επικίνδυνα, κλπ.). Υπολείπεται όμως ο προσδιορισμός των ενδιάμεσων σταδίων, της κυρίως επεξεργασίας δηλαδή των απορριμμάτων. Για το σκοπό αυτό εξετάζεται η αποτέφρωση αλλά και άλλες μέθοδοι ενεργειακής αξιοποίησης (πχ. ανασρόβια χώνευση, αποτέφρωση του καύσιμου κλάσματος των απορριμμάτων-RDF/SRF, πυρόλυση, αεριοποίηση) οι οποίες μπορούν να ικανοποιήσουν, με τη σημερινή τεχνολογική στάθμη, τις νομοθετικές και περιβαλλοντικές απαιτήσεις, απαιτείται όμως να συνδυαστούν με συστήματα ανακύκλωσης υλικών στην πηγή αλλά και με χώρους υγειονομικής ταφής για το υπόλειμμα και να δώσουν βιώσιμες οικονομικά και τεχνολογικά λύσεις.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η «βιομηχανία» παραγωγής στερεών αποβλήτων παρακολουθεί την εξέλιξη του θεσμικού πλαισίου, που προάγει την ανακύκλωση και την ανάπτυξη βιώσιμων τεχνολογιών επεξεργασίας, ενώ συνεχώς απομακρύνεται από την μέθοδο της ταφής χωρίς επεξεργασία.

■ Οι μέθοδοι θερμικής επεξεργασίας και ο αντίλογος

Στο πλαίσιο αυτό, αναπτύσσονται οι μέθοδοι θερμικής επεξεργασίας και ενεργειακής ανάκτησης στερεών αποβλήτων, σε συνδυασμό με την προώθηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, την πολιτική εξοικονόμησης ενέργειας και ορυκτών καυσίμων και μείωσης των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου.

Ωστόσο, ισχυρές αντιρρήσεις και προβληματισμοί υπάρχουν για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της ενεργειακής αξιοποίησης με αποτέφρωση, τους κινδύνους για την υγεία, την πολυπλοκότητα της τεχνολογίας και κύρια το υψηλό κόστος που συνεπάγεται. Κρίσιμο θέμα είναι η εξέλιξη των «θερμικών» τεχνολογιών και η μετάβαση σε τεχνικές με έμφαση στη δημιουργία λιγότερων υπολειμμάτων (αιωρούμενη τέφρα, εκπομπές αερίων κλπ.).

Οι τεχνολογικές παρεμβάσεις που προτείνονται για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, δεν μπορούν να υλοποιηθούν αποτελεσματικά μέσα στο συγκεκριμένο πλαίσιο πολιτικής και λειτουργίας των αρμόδιων φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οποίοι ασφυκτιούν στο παρόν θεσμικό πλαίσιο ενώ βρίσκονται ακόμα σε νηπιακό στάδιο ανάπτυξης. Παράλληλα μέτρα και διαρθρωτικές αλλαγές που απαιτούνται είναι:

- Αξιοπιστοί και αποτελεσματικοί Φορείς Διαχείρισης σ.α. με τεχνολογία και διοικητική επάρκεια.
- Κοινωνικά δίκαιη και ισότιμη τιμολογιακή πολιτική, με αλλαγή των σημερινών προτύπων και συνδυασμό του κόστους με την ποσότητα, την ποιότητα αλλά και την περιβαλλοντική – οικολογική διάσταση της διαχείρισης
- Τροποποίηση θεσμικού πλαισίου ώστε να υπάρχει ενιαίος περιφερειακός σχεδιασμός και μονάδες για όλα τα είδη των μη επικινδύνων στερεών αποβλήτων
- Ανάληψη πολιτικής πρωτοβουλίας από την πλευρά της πολιτείας για την αντιμετώπιση της διαχείρισης των νοσοκομειακών και των επικινδύνων στερεών αποβλήτων και θεσμοθέτηση της διαχείρισης των αδρανών – κατασκευαστικών αποβλήτων
- Ενίσχυση των δημοσίων επενδύσεων στη διαχείριση σ.α. με διασφάλιση χαμηλού κόστους υπηρεσιών για τον πολίτη και όχι υπεραξίας για τράπεζες και εργολάβους, όπως καταλήγουν τα ΣΔΙΤ
- Διαπαιδαγώγηση και εκπαίδευση των πολιτών με παράλληλες κεντρικές πολιτικές πρωτοβουλίες σε θέματα μείωσης των παραγόμενων απορριμμάτων, διαλογής στη πηγή και ανακύκλωσης.

■ Επανεξέταση της διαδικασίας σχεδιασμού

Στην πλειοψηφία των περιφερειών της Ελλάδας οι περιφερειακοί σχεδιασμοί δεν έχουν υπερβεί τη νομαρχιακή τους διάσταση, δεν καλύπτουν όλες τις κατηγορίες των μη επικινδύνων στερεών αποβλήτων και ήδη, μετά από πέντε χρόνια, κανένα έργο επεξεργασίας δεν έχει ξεκινήσει.

Η πραγματικότητα αυτή μας οδηγεί αναγκαστικά στην επανεξέταση της διαδικασίας του σχεδιασμού και επιβεβαιώνει την αναγκαιότητα αναθεώρησης των υφιστάμενων περιφερειακών σχεδιασμών.

Η οργανωτική επιτροπή του προσυνεδρίου αποτελείται από τους συναδέλφους, Χ. Βλαχοκώστα, Π. Μπίλλια, Α. Μίχου, Σ. Φάμελλο, Ε. Δημούδη, Σ. Γιαννόπουλο, Α. Καραγιαννίδη, Ι. Κατσιφαράκη, Α. Μαλαμάκη, Γ. Περκουλιδή, Κ. Πλάκα, Π. Σαμαρά και Α. Χασιώτη. ■